

Området för strategisk utveckling och stöd
Utvärderingsavdelningen
Joakim Grausne

Kartläggning förutsättningarna för uppföljning av offentliga måltider i kommunal verksamhet – Huvudmannaskapet

Detta är ett underlag till arbetet med att ta fram en långsiktig plan för uppföljning av offentliga måltider.

Hur huvudmannaskapet är fördelat mellan kommunala och enskilda aktörer påverkar möjligheterna att följa upp offentliga måltider, eller åtminstone vilka frågor vi kan ställa. Det kommer inte vara möjligt att fråga varje enskild aktör om deras måltidsverksamhet. Detta innebär att vi kommer gå miste om information om en del av de verksamheter där det serveras offentligt finansierade måltider.

Syftet med detta PM är att undersöka hur många verksamheter som vi inte kommer att få information om eftersom de drivs i enskild regi.

Inom äldreomsorgen

Socialstyrelsen gör i sin egen enhetsundersökning om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård en åtskillnad mellan särskilt boende och servicehus.¹ Detta trots att servicehus inte är någon avgränsad insats i lagens mening utan ryms inom begreppet särskilt boende. I denna promemoria används Socialstyrelsens uppdelning från enhetsundersökningen.

Särskilt boende

Med särskilt boende avses boende som tillhandahåller bostäder eller platser för heldygnsvistelse tillsammans med insatser i form av vård och omsorg för äldre personer med behov av särskilt stöd. Permanent särskilt boende är stadigvarande boende i motsats till korttidsboende. Boendeinsatsen ges enligt 5 kap 5 § Socialtjänstlagen. Definitionen inkluderar ej personer med beslut om korttidsboende eller den typ av boende som definieras i avsnittet Servicehus (se nedanför).²

¹ <http://www.sos.se/oppnajokforelser/aldreomsorg/enhetsundersokningenomaldreomsorg>

² Definitionen hämtad från *Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2016 - Nationella resultat, guide för användning, beskrivning av datainsamling och indikatorer*, Socialstyrelsen, 2016,

2017-09-01

Tabell 1. Huvudman för särskilda boenden

Huvudman	Antal enheter	Andel enheter
Kommunal	1 804	82 %
Enskild	385	18 %
Totalt	2 189	100 %

Tabell 2. Kommuner med enskild huvudman för särskilda boenden

Kommun	Antal kommuner	Andel kommuner
Inga enskilda	194	62 %
Både enskilda och kommunala	111	36 %
Enbart enskilda	7	2 %
Totalt	312	100 %

Det är en stor spridning mellan kommunerna när det gäller hur många enheter med enskild huvudman som finns. Det finns kommuner med allt från en till 28 enskilda enheter. I den genomsnittliga kommunen drivs nästan 15 procent av de särskilda boendena i enskild regi. I sju kommuner finns det inga kommunala enheter utan alla särskilda boenden drivs i enskild regi.

Servicehus

Personer i ett servicehus/serviceboende har ett biståndsbeslut för särskilt boende. Det ska finnas god tillgång till vård- och omsorgspersonal, även om de genomsnittliga hjälpbehoven vanligtvis är lägre än för personer i permanent särskilt boende. Lägenheterna är fullvärdiga, det vill säga utrustade med hygienutrymmen (toalett/dusch) och kök. Personer i servicehus kan välja att inte betala för maten. Boenden som inte kräver biståndsbeslut, till exempel Trygghetsboende eller seniorboende, räknas inte som servicehus.³

Tabell 3. Huvudman för servicehus

Huvudman	Antal enheter	Andel enheter
Kommunala	87	74 %
Enskilda	31	26 %
Totalt	118	100 %

³ Definitionen hämtad från *Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2016 - Nationella resultat, guide för användning, beskrivning av datainsamling och indikatorer*, Socialstyrelsen, 2016,

2017-09-01

Tabell 4. Kommuner med enskild huvudman för servicehus

Kommun	Antal kommuner	Andel kommuner
Inga enskilda	33	73 %
Både enskilda och kommunala	5	11 %
Enbart enskilda	7	16 %
Totalt	45	100 %

Det finns även för servicehus en skillnad mellan kommunerna i hur många enheter med enskild huvudman som finns. Här är det dock framförallt en kommun som avviker genom att ha hela 19 enheter med enskild huvudman. Resterande kommuner har enbart en eller två enskilt drivna enheter. I den genomsnittliga kommunen drivs drygt 20 procent av servicehusen i enskild regi. I sju kommuner finns det enbart servicehus i enskild regi.

Inom skolan

Skolans verksamhet delas i denna promemoria upp i förskola, grundskola och gymnasieskola.

Förskola

Tabell 5. Huvudman för förskola

Huvudman	Antal enheter	Andel enheter
Kommunala	7 105	72 %
Enskilda	2 708	28 %
Totalt	9 813	100 %

Tabell 6. Kommuner med enskild huvudman för förskola/or

Kommun	Antal kommuner	Andel kommuner
Inga enskilda	47	16 %
Både enskilda och kommunala	243	84 %
Enbart enskilda	0	0 %
Totalt	290	100 %

Precis som för verksamheterna inom äldreomsorgen finns en stor spridning mellan kommunerna när det gäller antalet enheter med enskild huvudman. Det finns kommuner med allt från en till 439 enskilt drivna enheter (Stockholm). I den genomsnittliga kommunen drivs nästan 20 procent av grundskolorna i enskild regi. Ingen kommun har enbart förskolor i enskild regi men helt 47 kommuner har enbart kommunala förskolor.

2017-09-01

Grundskola

Tabell 7. Huvudman för grundskola

Huvudman	Antal enheter	Andel enheter
Kommunala	4 014	83 %
Enskilda	831	17 %
Totalt	4 845	100 %

Tabell 8. Kommuner med enskild huvudman för grundskola/or

Kommun	Antal kommuner	Andel kommuner
Inga enskilda	105	36 %
Både enskilda och kommunala	185	64 %
Enbart enskilda	0	0 %
Totalt	290	100 %

Det finns kommuner med allt från en till 118 enskilt drivna grundskolor (Stockholm). I den genomsnittliga kommunen drivs drygt 10 procent av grundskolorna i enskild regi. Ingen kommun har enbart enskilt drivna grundskolor.

Gymnasieskola

Tabell 9. Huvudman för gymnasieskola

Huvudman	Antal enheter	Andel enheter
Kommunala	885	67 %
Enskilda	428	33 %
Totalt	1 313	100 %

Tabell 10. Kommuner med enskild huvudman för gymnasieskola/or

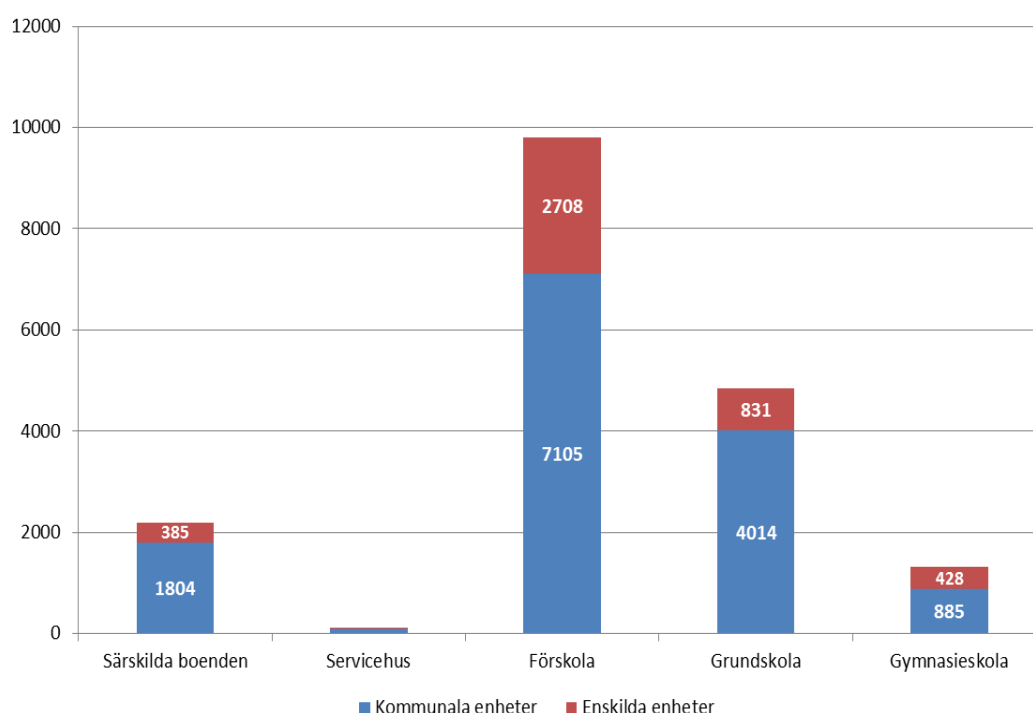
Kommun	Antal kommuner	Andel kommuner
Inga enskilda	163	64 %
Både enskilda och kommunala	93	36 %
Enbart enskilda	7	3 %
Totalt	263	100 %

Det finns kommuner med allt från en till 65 enskilt drivna gymnasieskolor (Stockholm). I den genomsnittliga kommunen drivs drygt 17 procent av gymnasieskolorna i enskild regi. I sju kommuner finns enbart gymnasieskolor som drivs i enskild regi, inga kommunala.

Sammanfattning

Syftet med denna promemoria var att undersöka hur många verksamheter som vi inte kommer att få information om eftersom de drivs i enskild regi. Det korta svaret att vi inte kommer att få information om drygt 400 enheter inom äldreomsorgen och nästan 4 000 enheter inom skolområdet. Det motsvarar nästan 20 procent av enheterna inom äldreomsorgen och 25 procent av enheterna inom skolan.

Det finns dock stora skillnader mellan verksamhetstyperna. Störst andel enheter i enskild regi finns inom gymnasieskolan där 33 procent av enheterna inte har kommunen som huvudman. Inom grundskolan och särskilda boenden är andelen enheter i enskild regi betydligt lägre, 17 respektive 18 procent.

Figur 1. Fördelningen mellan kommunalt och enskild drivna enheter per verksamhet

Det finns dessutom stora skillnader mellan kommuner, både i hur många enheter med enskild huvudman de har i absoluta tal och i hur stor andel av enheterna som drivs i enskild regi. Ett fåtal kommuner har ingen kommunalt driven verksamhet alls inom vissa

2017-09-01

verksamhetstyper och dessa kommuner kommer inte alla kunna besvara dessa delar av uppföljningen.